

Byla C-132/22

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2022 m. vasario 25 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Italija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. gruodžio 13 d.

Pareiškėjai:

BM

NP

Atsakovė:

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca - MIUR

Pagrindinės bylos dalykas

Skundai, pateikti *Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas), dėl *decreto ministeriale n. 597/2018* (Ministro įsakymas Nr. 597/2018) panaikinimo. Šiame įsakyme, priimtame *Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca* (Švietimo, aukštojo mokslo ir mokslo tyrimų ministerija), reglamentuojama dėstytojų, su kuriais bus sudaromos neterminuotos ir terminuotos darbo sutartys valstybinėse meno, muzikos ir šokio aukštojo mokslo institucijose (toliau – AFAM institucijos), nacionalinių rezervo sąrašų sudarymo procedūra. Įsakymas ginčijamas tiek, kiek jame leidimo dalyvauti šioje procedūroje tikslais nepripažįstama, kad reikalaujama bent trejų metų profesinė patirtis gali būti įgyta ir kitose valstybėse narėse esančiose tokio paties lygio įstaigose. Šiuo tikslu taip pat prašoma netaikyti *legge n. 205/2017* (Įstatymas Nr. 205/2017), kuris yra pirminis teisės aktas, kurio pagrindu buvo priimtas nagrinėjamas ministro įsakymas.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Italijos teisės aktų, reglamentuojančių nacionalinių rezervo sąrašų, priimant į dėstytojo pareigas AFAM institucijose pagal neterminuotas ir terminuotas darbo sutartis, sudarymą, atitiktis SESV 45 straipsnio 1 ir 2 dalims ir Reglamento (ES) Nr. 492/2011 3 straipsnio 1 dalies b punktui.

Prejudicinis klausimas

Ar SESV 45 straipsnio 1 ir 2 dalys ir Reglamento (ES) Nr. 492/2011 3 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama nuostata, kaip antai numatyta Įstatymo Nr. 205/2017 1 straipsnio 655 dalyje, pagal kurią, siekiant dalyvauti procedūroje rezervo sąrašams, pagal kuriuos su dėstytojais vėliau sudaromos neterminuotos ir terminuotos darbo sutartys Italijos AFAM institucijose, sudaryti, atsižvelgiama tik į profesinę patirtį, kurią kandidatai įgijo šiose nacionalinėse įstaigose, o ne ir kitose Sąjungos šalyse esančiose tokio paties lygio įstaigose, atsižvelgiant į specialų nagrinėjama procedūra siekiamą tikslą – kovoti su nacionaliniu darbo santykių neapibrėžtumo reiškiniu, ir tuo atveju, jei Teisingumo Teismas, į kurį kreiptasi, apskritai nenuspręs, kad Italijos teisės aktai prieštarauja Sąjungos reguliavimo sistemai, ar šiuose teisės aktuose numatytos priemonės gali būti laikomos proporcingomis, konkrečiai, minėtam siekiamam bendrojo intereso tikslui?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

SESV 45 straipsnio 1, 2 ir 4 dalys.

2011 m. balandžio 5 d. [Europos Parlamento ir Tarybos] reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje (toliau – Reglamentas Nr. 492/2011) 3 straipsnio 1 dalies b punktas.

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Legge del 27 dicembre 2017, n. 205 (2017 m. gruodžio 27 d. Įstatymas Nr. 205, toliau – Įstatymas Nr. 205/2017). Būtent 1 straipsnio 655 dalyje numatyta, kad dėstytojai, su kuriais dar nesudarytos neterminuotos darbo sutartys AFAM institucijose, kurie laimėjo konkursą, pagal kurį buvo įtraukti į įstaigos rezervo sąrašus, ir kurie per pastaruosius aštuonerius akademinius metus iki 2020/2021 akademinių metų imtinai vienoje iš minėtų institucijų dėstydami atitinkamuose teisės aktuose numatytus kursus įgijo bent trejus akademinius metus dėstyimo patirties, net jei nedarbo nepertraukiamai, įtraukiami į specialius nacionalinius rezervo sąrašus, pagal kuriuos yra priimami į dėstytojo pareigas pagal neterminuotas ir terminuotas darbo sutartis, atsižvelgiant į galiojančius nacionalinius rezervo sąrašus, sudarytus įvertinus turimą kvalifikaciją, bei 653 dalyje nurodytus rezervo sąrašus ir laisvas darbo vietas. Įtraukimas į rezervo

sąrašus organizuojamas *Ministro dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca* (švietimo, aukštojo mokslo ir mokslo tyrimų ministras) įsakyme nustatyta tvarka.

Decreto ministeriale n. 597/2018 (Ministro įsakymas Nr. 597/2018, toliau – Įsakymas Nr. 597/2018). Būtent 2 straipsnio 1 dalyje, nustatant akademinio dėstyto darbo stažo reikalavimą, numatyta, kad rezervo sąrašų sudarymo procedūroje gali dalyvauti tik kandidatai, kurie bent trejus akademinius metus dėstė AFAM institucijose, o ankstesnė profesinė patirtis, įgyta tokio paties lygio įstaigose kitose valstybėse narėse, nepripažįstama.

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso aprašymas

- 1 Ministerijoje, kuri yra atsakovė, remiantis Įstatymo Nr. 205/2017 1 straipsnio 655 dalies nuostata, buvo priimtas Įsakymas Nr. 597/2018, reglamentuojantis rezervo sąrašų, priimant į dėstytojo pareigas AFAM institucijose, sudarymą.
- 2 Pareiškėjai pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teismui skundą dėl Įsakymo Nr. 597/2018, prašydami jį panaikinti tiek, kiek jo 2 straipsnio 1 dalyje leidimo dalyvauti rezervo sąrašų sudarymo procedūroje tikslais nepripažįstama ankstesnė profesinė patirtis, įgyta užsienio įstaigose, taip pat prašydami panaikinti pagal šį įsakymą sudarytą nacionalinį rezervo sąrašą. Be to, jie prašo netaikyti Įstatymo Nr. 205/2017, kuris yra pirminis teisės aktas, 1 straipsnio 655 dalies.
- 3 Ministerija, kuri yra atsakovė, prašo atmesti skundus kaip nepagrįstus.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 4 Pareiškėjai teigia, kad Italijos teisės aktais pažeidžiamas SESV 45 straipsnis ir Reglamento Nr. 492/2011 3 straipsnis, taip pat nešališkumo ir gero administravimo principai, susiję su Italijos Konstitucijos 3 ir 97 straipsniais.
- 5 Atsakovė visų pirma nurodo, kad Įsakymas Nr. 597/2018 nėra neteisėtas, nes jo nuostatos atitinka Įstatymą Nr. 205/2017, kuris yra aukštesnės galios ir dėl to privalomas pirminis teisės aktas.
- 6 Taip pat ji pažymi, kad Įstatyme Nr. 205/2017 nustatyta tvarka siekiama įveikti darbo santykių neapibrėžtumo situaciją, kurioje yra – kaip matyti ir iš įstatymo 1 straipsnio 653 dalies, į kurią nurodo paskesnė 655 dalis, – daug AFAM institucijų dėstytojų, todėl tai pateisina, kad, siekiant spręsti šią situaciją, yra reikalaujama, jog darbo stažas būtų įgytas būtent šiose institucijose.
- 7 Atsakovė taip pat atmeta minėtų Sąjungos teisės nuostatų pažeidimą, nes nagrinėjamu atveju nėra jokio skirtingo požiūrio, grindžiamo kandidatų pilietybe, turint omenyje tai, kad reikalavimas, susijęs su leidimu dalyvauti procedūroje, taikomas – nedarant jokio skirtumo – tiek Italijos, tiek užsienio piliečiams.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 8 Dėl Įsakymo Nr. 597/2018 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad jame numatyta, kad užsienyje tokio paties, kaip nacionalinėse AFAM institucijose, lygio įstaigose dirbtą darbą galima vertinti tik siekiant įvertinti kandidatų kvalifikaciją, o ne siekiant įskaityti trejų metų dėstymo patirtį, kurios reikalaujama nagrinėjamame nacionalinės teisės akte, kad būtų galima dalyvauti procedūroje.
- 9 Dėl SESV 45 straipsnio aiškinimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pareiškėjų nurodomas 1994 m. balandžio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Scholz*, C-419/92, nėra reikšmingas nagrinėjamu atveju, nes ta byla buvo susijusi su viešuoju konkursu ir joje buvo nagrinėjamas atvejis, kai, siekiant įvertinti kvalifikaciją rezervo sąrašui sudaryti, nebuvo skirti balai už ankstesnius tarnybos laikotarpius, įgytus kitos valstybės narės valstybės tarnyboje; nagrinėjama byla yra susijusi su dėstytojams, turintiems ankstesnės darbo patirties konkrečiame valstybiniame AFAM sektoriuje, taikoma procedūra, o ne su viešuoju konkursu. Be to, minėtoje byloje, siekiant įvertinti kandidatų kvalifikaciją, nebuvo atsižvelgiama į dirbtą tarnybos laikotarpį, o nagrinėjamu atveju tuo tikslu yra atsižvelgiama į dirbtą laikotarpį, tačiau jis nėra reikšmingas vertinant atitiktį reikalavimui turėti trejų metų darbo stažą.
- 10 Taip pat nereikšmingas 2005 m. gegužės 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-278/03, nes jis yra susijęs su Sąjungos piliečių diskriminacija įsidarbinant Italijos valstybės tarnyboje, o nagrinėjamu atveju pareiškėjai yra Italijos piliečiai, kurie dirbo kitose valstybėse narėse.
- 11 Dėl Reglamento Nr. 492/2011 3 straipsnio išaiškinimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo 2020 m. balandžio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimo *WN / Land Niedersachsen*, C-710/18, 33 punktą, 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Köbler*, C-224/01, ir 2019 m. spalio 10 d. Sprendimą *Krah*, C-703/17; jis nurodo, kad iš šios jurisprudencijos matyti, jog negali būti visais atvejais atmetama galimybė neatsižvelgti į ankstesnius tarnybos laikotarpius, įgytus kitoje valstybėje narėje, nes laisvo darbuotojų judėjimo principas gali būti apribojamas, jeigu šiuo apribojimu siekiama vieno iš SESV įtvirtintų tikslų arba jeigu tai galima pateisinti privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais ir yra laikomasi proporcingumo principo.
- 12 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar tikslas įveikti nacionalinį darbo santykių neapibrėžtumą AFAM sektoriuje, kurio siekiama nagrinėjamais Italijos teisės aktais, gali pateisinti nustatytus dalyvavimo aptariamų rezervo sąrašų sudarymo procedūroje apribojimus ir ar tai yra proporcinga.
- 13 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis 2014 m. lapkričio 26 d. Sprendimu *Mascolo ir kt. / MIUR*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, nurodo, kad, kaip matyti iš Direktyvos 1999/70/EB

nuostatų, valstybėms narėms nustatant priemones, kuriomis siekiama kovoti su darbo santykių neapibrėžtumo reiškiniu viešojo administravimo institucijose, atsirandančiu dėl paeiliui sudaromų terminuotų darbo sutarčių, yra siekiama tenkinti ne tik nacionalinius, bet ir Sąjungos interesus.

- 14 Dėl priemonių proporcingumo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad, kaip numatyta *decreto del presidente della Repubblica n. 143/2019* (Italijos Respublikos prezidento dekretas Nr. 143/2019), šiuo metu AFAM institucijose įdarbinimas pagal neterminuotas darbo sutartis vykdomas daugiausia į 50 % laisvų darbo vietų, įdarbinant pagal nacionalinius rezervo sąrašus, o į likusias laisvas darbo vietas yra įdarbinami viešuosius konkursus, vertinant kvalifikaciją ir rengiant egzaminus, laimėję kandidatai. Dėl terminuotų darbo sutarčių sudarymo numatyta, kad pirmiausia kviečiami į minėtus nacionalinius rezervo sąrašus įtraukti dėstytojai, be to, atskiros įstaigos gali skelbti konkursus įstaigos rezervo sąrašams sudaryti, jeigu neįmanoma užpildyti visų laisvų darbo vietų. Taigi įtraukimas į aptariamus rezervo sąrašus nėra vienintelė galimybė įsidarbinti dėstytoju pagal neterminuotą darbo sutartį valstybinėse AFAM institucijose, nes bent 50 % laisvų darbo vietų yra numatytos asmenims, laimėjusiems viešuosius konkursus, vertinant kvalifikaciją ir rengiant egzaminus, kuriuose dalyvaujant netaikomi Įstatymu Nr. 205/2017 nustatyti apribojimai.
- 15 *Corte costituzionale italiana* (Italijos Konstitucinis Teismas) savo 2019 m. gegužės 2 d. Sprendime Nr. 106 irgi yra nurodęs (nors ir dėl kito teisės akto, susijusio su specialiais konkursais), kad tokios nuostatos iš esmės yra suderinamos su Italijos Konstitucija, nes jomis suteikiant teisiniams santykiams tikrumo ir siekiant įveikti darbo santykių neapibrėžtumą – siekiama užtikrinti gerą administravimą. Taigi jomis nėra nepagrįstai apribojama teisė įsidarbinti viešajame sektoriuje ir viešojo konkurso principas.
- 16 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nutarė pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą.